

[Tove Lindbo Larsen]

Denne fremsættelsestale dækker det specifikke sundhedsområde og omfatter forslag til folketingsbeslutning om etablering af forebyggelsesråd samt forslag til folketingsbeslutning om forskning og analyser på sundhedsområdet.

I Socialdemokratiets samlede udspil på sundhedsområdet i denne samling indgår endvidere:

- beslutningsforslag om forebyggende helbredsundersøgelser for voksne over 40 år,
- beslutningsforslag om oprettelse af lokale og et centralt patientklagenævn,
- beslutningsforslag om en kampagne, der belyser de skadelige virkninger ved overforbrug af alkohol,
- beslutningsforslag om etablering af en patientforsikring,
- beslutningsforslag om forsøg med detentionsanbringelse samt
- beslutningsforslag om sindslidendes retsstilling.

Det overordnede formål med dette samlede udspil er at bibringe det enkelte menneske muligheden for den højeste grad af livskvalitet samt at leve op til holdningerne i »Sundhed for alle år 2000«.

Tove Lindbo Larsen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af en patientforsikringsordning m.v.

(Beslutningsforslag nr. B 31).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Tove Lindbo Larsen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af lokale og et centralt patientklagenævn.

(Beslutningsforslag nr. B 32).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Hanne Andersen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forebyggende helbredsundersøgelser for voksne over 40 år.

(Beslutningsforslag nr. B 33).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Hanne Andersen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en kampagne, der belyser de skadelige virkninger ved overforbrug af alkohol.

(Beslutningsforslag nr. B 34).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Forskningspolitisk redegørelse af 4/11 86.

(Redegørelse nr. R 4).

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Stigende bevillinger til forskning og udvikling.

Den offentlige debat kan efterlade det indtryk, at bevillingerne til forskning er skåret ned i denne regerings tid. Det er forkert. Faktisk har de været markant stigende.

Fra 1982 til 1985 er de samlede bevillinger til forskning og udvikling steget med ca. 7 pct. om året målt i faste priser. For Undervisningsministeriets del har stigningen været på ca. 4 pct. årligt. Og i de kommende år fortsætter stigningen. Alt sammen i en periode, hvor de statslige udgifter stagnerer.

Især programbevillinger og bevillinger til særlige formål er stigende. Det drejer sig bl.a. om Undervisningsministeriets program for grundlæggende forskning som støtte for teknologisk udvikling til 300 mill. kr. over 5 år (1985-90) og regeringens nye handlingsplan for forskning og udvikling til 1.400 mill. kr. over 4 år (1987-90). Hertil kommer en øget indsats på en række sektorforskningsområder. (Se nærmere i bilaget).

Også den uddannelsestilknyttede forskning og dermed den frie grundforskning er øget - især på uddannelsesområder med gode beskæftigelsesmuligheder. Sammenlagt er antal-

[Undervisningsministeren]

let af forskningsårsværk, der finansieres af de almindelige bevillinger til universiteter og højere læreanstalter, steget med knap 14 pct. i perioden 1982-86. Der er altså ikke tale om, at »programforskningen« vokser på grundforskningens bekostning.

Endelig skal nævnes øgede bevillinger til udviklingsprojekter, herunder især Industriministeriets teknologiske udviklingsprogram til 1.500 mill. kr. over 5 år (1984-89).

Erhvervslivets indsats.

Også erhvervslivets forskning- og udviklingsindsats er steget betydeligt igennem de sidste 10 år.

Men bl.a. på grund af den særlige danske erhvervsstruktur – som er præget af små og mellemstore foretagender – finansierer danske virksomheder fortsat en mindre andel af de samlede nationale udgifter til forskning og udvikling end virksomhederne i andre vesteuropæiske lande. Skal den ønskede vækst i produktion og eksport nås, må virksomhederne satse en stadig større del af deres forbedrede indtjening på forskning og udvikling.

En stor del af de øgede programmidler har netop det sigte at stimulere virksomhederne til at investere mere i forskning og udvikling.

Som yderligere skridt har regeringen iværksat en undersøgelse af behovet for ændringer i skattereglerne for erhvervslivets investeringer i forskning og udvikling. Regeringen vil også undersøge, om der på privat basis kan oprettes et såkaldt venture capital-selskab med den opgave at skyde risikovillig kapital især i udviklingsaktiviteter. Det vil også kunne give forskningen et nyttigt skub fremad.

Derfor skal vi forske.

Forskning er afgørende for udvikling af ny teknologi og nye produkter. Derfor er forskningen så vigtig en del af regeringens dynamiske erhvervs politik.

Men forskningen er mere end det. Viden er kilden til fornyelse og midlet imod snæversyn, hvad enten det drejer sig om økonomiske, miljømæssige, sundhedsmæssige, sociale eller kulturelle forhold. Forskning bidrager til et højt uddannelsesniveau. Forskning

er vore antenner ud mod omverdenen og ud mod erkendelsens grænseområder.

.... også i *humaniora* og *samfundsforhold*.

»Der er intet så farligt som en naturvidenskabsmand, der ikke erkender humanioras betydning, og intet så ufarligt som en humanist, der ikke erkender naturvidenskabens betydning«, sagde filosofen David Hume for mere end 200 år siden.

Sagt på en anden måde: humanister, der ikke respekterer nutidens og morgendagens teknologiske realiteter, er lige så enøjede som teknikere, der tror, at deres teknik har gjort dem så kloge, at de ikke kan lære noget af tidligere generationer. Det vil give bagslag, både menneskeligt og økonomisk, hvis der satses ensidigt på natur- og teknisk-videnskabelig forskning. Humaniora skal med – ligesom i øvrigt den samfundsvidenskabelige forskning (der har nydt godt af stigende bevillinger på 15 pct. målt i faste priser i perioden 1982-86).

De meget dårlige beskæftigelsesmuligheder for færdiguddannede inden for humaniora – der skyldes faldende elevtal og ringe naturlig afgang blandt gymnasiets lærere – har desværre nødvendiggjort en vis begrænsning af de humanistiske kandidatuddannelser. Derimod er de samlede bevillinger til humanistisk forskning ved universiteter og højere læreanstalter *ikke* reduceret siden 1982, og vi bruger forholdsvis mere til humanistisk forskning end f.eks. de øvrige nordiske lande.

Den humanistiske forskning må løsgøres fra den traditionelle tilknytning til gymnasie-læreruddannelsen, som der vil være mindre behov for de næste 15-20 år.

Universiteternes nye humanistbekendtgørelse giver netop mulighed for, at de humanistiske uddannelser kan bygges op om en større variation af studieelementer med f.eks. datalogi og samfunds- og naturvidenskabelige fag. Men det må ske, uden at de humanistiske fag mister deres identitet. Og tværfaglig overfladiskhed må ikke sejre over den faglige dybde.

Den humanistiske forskning må have et indhold, som giver kandidater og forskere en naturlig plads de mange steder i samfundet, hvor den humanistiske dimension får stigen-de betydning.

[Undervisningsministeren]

Det nye humanistiske forskningscenter ved Københavns Universitet vil under temaet »Kulturtradition og fornyelse« søge at give os en bredere og bedre historisk forståelse af vor samtid i et europæisk og globalt perspektiv. Centeret skal i en 5-årig periode danne rammen om et bredt forskningssamarbejde på tværs af institutions-, fag- og landegrænser. I 1987 ventes taget initiativ til endnu et humanistisk forskningscenter.

Kvalitet og ingen politisk detailstyring.

Forskningen må ikke detailstyres politisk. Der må alene lægges nogle meget brede rammer. Og så må den nødvendige styring ske via »selvregulerende mekanismer«.

Regeringen syn herpå tager udgangspunkt i, at det helt centrale i al forskning er at udvikle *kvalitet*. Styringsproblemet består derfor i at lægge sådanne styrende rammer og tilskyndelser, at kvaliteten fremmes maksimalt. Og målestokken for kvalitet er vel at mærke international. Det er ikke nok at være bedst i Danmark, hvis man ikke samtidig kan markere sig i det internationale forskningsmiljø.

Hele styringsproblemet er meget rammen- det blevet illustreret således af en fremtrædende forsker i en dansk erhvervsvirksomhed:

Forskningsstyring er som at dyrke sin køkkenhave. Hvis man styrer for voldsomt, får man ingen overraskelser. Hvis man ikke styrer, ender alt i vildnis.

Udtrykt i dette billedsprog er det regeringens opfattelse, at det må være en politisk beslutning, når store nye områder skal sås til og der skal skaffes bevillinger hertil. Men forinden må forskningsverdenen tages med på råd. Og vurderingen af, hvor der siden hen skal gødes og luges, foretages bedst af forskningsverdenen selv. Det må for især den anvendelsesorienterede forskning ske i samspil med forskningens brugere i virksomheder, offentlige institutioner osv.

Derfor ønsker regeringen, at forskningens institutioner realiserer et maksimum af ansvarlig selvstyring. Og derfor skal programbevillinger og andre særlige forskningsbevillinger som hovedregel fordeles efter forudgående »licitation«, dvs. i konkurrence, hvor alle relevante forskningsmiljøer får lejlighed til at afgive tilbud. Fordelingen må foretages

ud fra en kvalitets- og relevansvurdering af kompetente, forskningskyndige organer.

Selvjustits.

Sagt på en anden måde: forskningsverdens selvjustits er helt afgørende. At vurdere kvalitet kræver forskere, der selv er af international standard. Desuden kræves der mod til at »luge ud« og »flytte om« fra det mindre lovende til det mere lovende – og til at gøre op med inertien på områder, hvor forventningerne skuffes.

Heldigvis synes der også at være voksende forståelse herfor i den danske forskningsverden.

Mange forskere påtager sig betydelige og ofte vanskelige arbejdsopgaver i bedømmelsesudvalg, forskningsråd og andre steder, hvor kvalitetsbedømmelser gennemføres. På f.eks. Københavns Universitet har humanisterne udvist selvjustits og foretaget en gennemgang af fakultetets produktion gennem en årrække. Alt dette er helt afgørende for, at en kvalitetsbetonet selvstyring af forskningsverdenen kan gennemføres.

Selvjustitsen i forskningsstyrelsen drejer sig i høj grad om holdning hos de ansvarlige. Men den påvirkes naturligvis også af de formelle styringsmæssige rammer for forskningens institutioner.

Regeringen foreslog derfor i sidste folketingssamling at ændre styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner. Der blev foreslået obligatoriske forskningsnævn, som skulle give forskningsmæssige hensyn større vægt i institutionernes samlede prioritering; desuden repræsentation af udefra kommende sagkundskab i de styrende organer, udpeget af forskningsråd og censorkorps. Regeringen mener fortsat, at dette er en rigtig tankegang.

Sektorforskningsinstitutioner

Også sektorforskningsinstitutionernes styrelses- og ledelsesprincipper er der grund til at se på. Næsten halvdelen af den samlede statsligt finansierede forskning udføres som sektorforskning under en række ministerier. Sektorforskningen har således en betydelig plads i det samlede forskningssystem. Samtidig er den et vigtigt virkemiddel i udviklingen af de enkelte erhvervs- og samfundssektorer. Denne dobbelte rolle stiller særlige

[Undervisningsministeren]

krav til både forskningens kvalitet og resultaternes relevans.

Et udredningsarbejde har vist, at sektorforskningsinstitutionerne styres meget forskelligt. Regeringen overvejer i øjeblikket, hvorvidt der bør gennemføres ændringer i styrelsesforhold, ansættelsesprocedurer m.v., som i højere grad tilgodeser kvalitetskrav.

Langsigtet faglig planlægning.

Forskning af høj faglig kvalitet kræver et vist minimum af stabile rammer. Frugtbare forskningsmiljøer kan ikke opbygges fra den ene dag til den anden. Omvendt kan de hurtigt slås i stykker, hvis de fornødne ressourcer pludselig forsvinder.

Dét er en vigtig del af baggrunden for den langsigtede planlægning af forskningen ved universiteter og højere læreanstalter, som blev iværksat i begyndelsen af 1986.

Udgangspunktet er det planlægnings- og prioriteringsarbejde, som foretages af institutionerne selv. Men for at få en samlet faglig vurdering og en overordnet strategi for landets forskningsindsats inddrages Planlægningsrådet for Forskningen, forskningsrådene og de faglige landsudvalg for de videregående uddannelser i vurderingen og prioriteringen af planerne.

Bevillingsstyring og puljer.

Udarbejdelsen af dette beslutningsgrundlag giver også anledning til at se på behovet for justeringer i den bevillingsmæssige styring af universiteter og højere læreanstalter. Hele budgetproceduren og især opbygningen af særlige bevillingspuljer er blevet kritiseret fra flere sider. Derfor er Rektorkollegiet for de Højere Uddannelsesinstitutioner blevet opfordret til nærmere at overveje konkrete forslag til ændringer i budgetproceduren, puljesystemet osv. og eventuelt øget decentralisering.

Men der kan ikke slækkes på kravene om omstilling og løbende effektivisering af universiteter og højere læreanstalter på linie med andre offentlige institutioner.

Strategisk forskningsudvikling

Resultatet af de samlede prioriteringsovervejelser, herunder den faglige planlægning, skulle gerne blive en vis koncentration om områder, hvor Danmark har særlige forud-

sætninger for at gøre sig gældende – enten på grund af et stærkt forskningspotentielt, eller fordi der foreligger særlige erhvervsmæssige muligheder, som vil kunne fremmes gennem en styrket forsknings- og teknologipolitisk indsats. Koncentration af indsatsen kan være forbundet med en vis risiko for fejlslagen og dermed fejlinvesteringer. Men regeringen er indstillet på at løbe denne risiko.

Regeringen lægger derfor op til, at der i samarbejde med forskningsverdenen og dansk erhvervsliv sker en hurtigere indkredsning af nye forskningsbaserede vækstområder af mulig erhvervsmæssig interesse her i landet.

Værktøjerne i processen vil bl.a. være forskningsevalueringer og en tæt, løbende dialog mellem det offentlige, forskere og erhvervsliv. Hertil kommer den uformelle kontakt og inspiration, som opstår i forbindelse med samarbejdsprojekter m.v.

De forskningsrådgivende organer har en særlig forpligtelse til at yde bistand ved den rette udvælgelse af områder og den bedste udnyttelse af det danske forskningspotentielt.

Som yderligere hjælp til at sikre, at vi er på rette kurs, har regeringen ønsket at benytte sig af OECDs tilbud med de såkaldte landevalueringer og har anmodet OECD om en evaluering af den danske forsknings- og teknologipolitiske indsats. Forberedelserne er gået i gang, og evalueringen ventes afviklet i anden halvdel af 1987.

En strategisk forskningsudvikling som ovenfor beskrevet kræver betydelig forudseenhed og handleevne hos alle involverede. Idealet er en forskningsorganisation, der i god tid og af sig selv – uden politisk indgriben – omprioriterer til fordel for nye »vækstpunkter«. Det vil regeringen gøre sit til at fremme, og den er i det hele taget interesseret i en bred diskussion om, hvordan vi kan forbedre den samlede forskningsorganisation.

Nye indsatsområder.

En strategisk forskningsudvikling må bakes op af tilførsel af ressourcer i både offentligt og privat regi. Det var det, regeringen lagde op til med de store forsknings- og udviklingsprogrammer inden for informations-teknologi og dernæst bioteknologi. Yderligere indsatsområder må ventes taget op i de

[Undervisningsministeren]

kommende år. Således indgår bl.a. et materialeteknologisk udviklingsprogram i regeringens nylige erhvervspolitiske program for byerhvervene.

Danmarks særlige forudsætninger på landbrugs-, fiskeri- og energiområdet og inden for en række bioteknologiske industrier giver os en enestående mulighed for at blive foregangsland i en »grøn revolution«, der giver Danmark helt nye erhvervsmuligheder baseret på ren teknologi, udvikler sundhedsområdet og i øvrigt bidrager til løsning af mange af de miljøproblemer, som den nu anvendte teknologi medfører. Dette afspejler sig ikke blot i regeringens bioteknologiske forsknings- og udviklingsprogram, men også i de aktuelle erhvervspolitiske initiativer fra landbrugsministeren, fiskeriministerens, industriministerens og energiministerens samt initiativer på miljøområdet fra miljøministeren og arbejdsministeren.

Det bioteknologiske forsknings- og udviklingsprogram og de parallelle initiativer indebærer en markant forøgelse af den hidtidige forskningsindsats på feltet. Nogle mener, at forøgelsen skulle være endnu større. Det finder regeringen ikke fornuftigt – simpelt hen fordi vi ikke kan nå at uddanne tilstrækkeligt mange kvalificerede forskere hertil.

Som beskrevet i handlingsplanen for forskning og udvikling har regeringen nedsat et bioteknologisk koordinationsudvalg, der er gået i gang med at forberede første runde af udmøntningen af det bioteknologiske forsknings- og udviklingsprogram, som ventes at kunne løbe af stabelen i første del af 1987. Men allerede om kort tid vil regeringen som tidligere bebudet fremsætte et forslag til folketingsbeslutning, som kan danne ramme om det videre arbejde på området. Endelig er det særlige genteknologiske råd ved at blive nedsat.

Forskeruddannelse.

Mesterlæreprincipperne er det ufravigelige grundlag for forskeruddannelsen. Gode forskningsmiljøer og en aktiv medvirken fra institutionernes side er en nødvendighed, når kvaliteten af uddannelsen skal sikres. Der er imidlertid behov for supplement af uddannelsen med et bredere tilbud – samt krav – om mere systematisk deltagelse i seminarer,

kurser, internationale studieophold m.v., således som det praktiseres i udlandet.

Finansudvalget har tiltrådt en ansøgning på 230 mill. kr. til oprettelse af et forskerakademi, der ventes at begynde sin aktivitet først i det nye år. Sammen med forskerrekruiteringsplanen skal forskerakademiet sikre uddannelsen af et betydeligt antal højt kvalificerede forskere, især på »flaskehalsområder«.

For ligeledes at bekæmpe »flaskehalse« på specielt det bioteknologiske område blev der i denne sommer indført særlige færdiggørelsesstipendier, og der gennemføres særlige, intensive kurser med henblik på en hurtigere afslutning af uddannelserne. Dette vil senere kunne udvides til andre områder, hvor der måtte være behov.

Regeringen appellerer til de virksomheder, der skal bruge forskerne, om at yde deres bidrag i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne, f.eks. ved at stille lærere til rådighed og ved at åbne for licentiatstuderende i virksomhederne, således som det kendes fra erhvervsforskeruddannelsen.

Flere professorater.

Uddannelse og forskning er ligeberettigede aktiviteter på de videregående uddannelsesinstitutioner. Uddannelsernes kvalitet er helt afhængig af, at undervisningen tilrettelægges og for en stor del varetages af aktive forskere. Men det udelukker ikke, at såvel lektorer som professorer kan friholdes for undervisningsforpligtelser i perioder, hvor de er i gang med løsningen af større, krævende forskningsopgaver. Det kan f.eks. ske gennem oprettelse af interne »forskingsprofessorater« og »forskingslektorater«.

Regeringen er indstillet på at videreføre ordninger svarende til den nuværende forskningsprofessorordning. Desuden vil regeringen søge at få oprettet flere ordinære professorater inden for særlig perspektivrige områder i forsknings- og erhvervsmæssig henseende.

Apparatur og informationsformidling.

I handlingsplanen for forskning og udvikling foreslog regeringen øgede bevillinger til apparatur og edb-anlæg, vidensformidling, informations- og dokumentationstjenester m.v.

[Undervisningsministeren]

Forskningsbibliotekerne repræsenterer en væsentlig del af det vidensgrundlag, som skal bære udviklingen af nye forskningsområder. Forøgelsen af forskningen kræver fortsat udbygning af moderne dokumentations- og informationstjenester samt den nødvendige biblioteksmæssige dækning. Det må der også tages hensyn til ved større forskningsprogrammer.

Internationalt samarbejde.

Kvalitetsmålestokken for dansk forskning er som sagt international. Og da Danmark er et lille land, er vore udviklingsmuligheder helt afhængige af løbende kontakt til førende udenlandske forskningsmiljøer. En række forsknings- og udviklingsopgaver er af en sådan størrelse og karakter, at de hverken kan løses af enkelte offentlige eller private foretagender eller selv ved at koncentrere landets forskningskræfter. De kan kun løses ved bred international deltagelse.

Danmark satser derfor stærkt på at deltage i og bidrage til det internationale forsknings-samarbejde – både i form af større fælles programmer og ved direkte samarbejde på tværs af landegrænser mellem forskere og forskningsmiljøer.

Der er store perspektiver i EF-samarbejdet om forsknings- og teknologiudvikling. De seneste ændringer i EF-traktaten har skabt rammer for en udbygning af det eksisterende samarbejde på dette område, som Danmark helt klart vil kunne få stor fordel af. Med en udvidelse af EFs forsknings- og udviklingsprogrammer er grunden lagt for en intensivere dansk deltagelse i EFs mange og meget relevante programmer som f.eks. ESPRIT, RACE og BRITE. Det overordnede sigte er især at styrke det teknologiske grundlag for europæisk industri og udvikle konkurrenceevnen i international sammenhæng til gavn for dansk industrieksport.

Regeringen satser tillige på en aktiv dansk deltagelse i det europæiske Eurekasamarbejde, hvis udgangspunkt er samarbejde om store grundlæggende forsknings- og udviklingsopgaver på tværs af institutions- og landegrænser. Avancerede og perspektivrige danske samarbejdsprojekter udelukkende med

danske deltagere vil også kunne komme på tale.

Nye samarbejdsformer.

Det var et hovedmål med regeringens handlingsplan for forskning og udvikling at fremme brobygning på tværs af lande-, sektor-, virksomheds- og institutionsgrænser og dermed forøge effekten af den indsats, der gøres på forskningsområdet.

Dette præger regeringens politik over for det internationale samarbejde og initiativer som især det bioteknologiske forsknings- og udviklingsprogram med dets tværsektorielle centre og samvirke mellem offentlig og privat indsats.

Men nye samarbejdsformer spirer også mange andre steder. Initiativerne med forskerparker, iværksættercentre og lign. er blot eksempler herpå. Regeringen er indstillet på at gøre sit til at bakke den slags initiativer op.

Ny blomstringstid.

Dansk forskning kan få en ny blomstringstid, hvis regering og folketing, forskningsinstitutioner og virksomheder formår at spille sammen og yde hver sit.

Regeringen har nedsat et særligt ministerudvalg om forskning og givet bolden op med handlingsplanen for forskning og udvikling, der forstærker de senere års vækstlinje i forskningens ressourcetilførsel. Initiativerne med den dynamiske erhvervs politik vil yderligere forstærke dette. Samtidig ser regeringen frem til en bred diskussion om, hvordan den samlede forskningsorganisation og forskningsstyringen kan forbedres, så kvalitet stimuleres maksimalt.

Forskningsverdenen og dens institutioner har et særligt ansvar i denne diskussion og for at udvikle den ønskværdige selvstyring. Samtidig må der åbnes endnu flere vinduer ud mod den omgivende verden – ikke mindst erhvervsvirksomhederne.

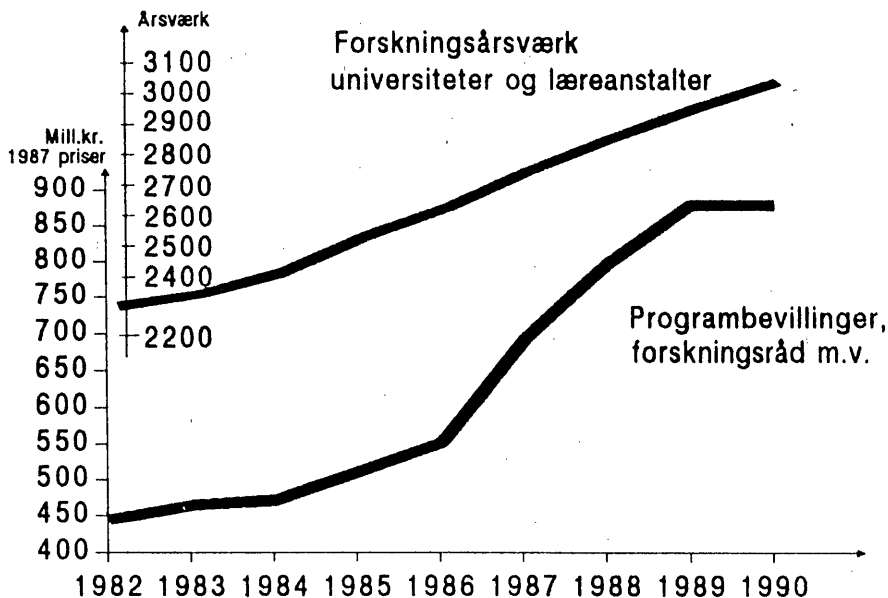
Virksomhederne må også vise aktiv åbenhed. Og de må satse en større del af deres indtjening på forsknings- og udviklingsaktiviteter.

[Undervisningsministeren]

Bilag

Oversigt over regeringens forskningspolitiske initiativer samt nøgletal for dansk forskning.

1. Udviklingen i Undervisningsministeriets indsats af ressourcer til forskning.

2. Nøgletal om dansk forskning.

De samlede offentlige og private udgifter til forskning og udvikling skønnes at udgøre mellem 8 og 9 mia. kr. i alt i 1986.

Det svarer til mellem 1.600 og 1.800 kr. pr. dansker.

I forhold til bruttonationalproduktet skønnes det, at der i 1986 anvendes 1,25 pct. til forskning og udvikling.

Der er ca. 30.000 personer beskæftiget med forskning. De udfører ca. 17.000 årsværk forskning.

Forskning og udvikling udføres: i erhvervslivet 52 pct., i universitetssektoren 25 pct. og ved sektorforskningsinstitutioner 23 pct.

Af offentlige udgifter til forskning og udvikling anvendes 41 pct. til grundforskning, 42 pct. til anvendt forskning og 17 pct. til udviklingsarbejde.

3. Hovedtræk i handlingsplanen for forskning og udvikling.

Mill. kr. (gns. 1987-priser)	1987	1988	1989	1990	1986-1990
1. Eureka	20	20	20	20	100*)
Der etableres til en begyndelse en statslig tilskudsordning til danske virksomheders og forskningsinstitutioners deltagelse i Eurekaprojekter					
2. Industrielle samarbejdsprojekter (Udviklingsfondet) samt teknologiformidling og -hjemtagning (stipendier)	25	50	65	65	205

[Undervisningsministeren]

Disse projekter har som formål at udbygge samarbejdet mellem danske virksomheder om mere langsigtede forsknings- og udviklingsopgaver.

3. Bioteknologisk FoU-program	75	125	150	150	500
– Biotekn. forskningscentre (inkl. forskning af erhvervs- og sektorinteresse)	50	100	130	130	410
– Forskerrekruttering og -uddannelse	20	20	15	15	70
– Oplysning og teknologivurdering	5	5	5	5	20
Regeringen foreslår en massiv indsats med et bioteknologisk forsknings- og udviklingsprogram. Hensigten er at udnytte Danmarks særlige muligheder på det bioteknologiske område.					
4. Vækstpunkter	10	20	40	40	110
Støtte til »vækstpunkter« i form af forskergrupper, der på et højt internationalt niveau arbejder på et særlig lovende felt inden for grundlæggende forskning. Støtten fordeles af forskningsrådene.					
5. Forskerakademi og -uddannelse	25	55	75	75	230
Der oprettes et forskerakademi, som kan styrke forskeruddannelsen. Akademiets aktiviteter skal foregå på eksisterende forsknings- og uddannelsesinstitutioner og skal bl.a. bestå i at arrangere kurser og seminarer, rådgive og tildele stipendier, bl.a. til udlandsophold og til indkaldelse af udenlandske gæsteprofessorer m.v.					
6. Apparatur og vidensformidling	25	40	40	40	145
Apparatur og edb-anlæg, »fødselshjælp« til forskerparker, vidensformidling, informations- og dokumentationstjenester m.v.					
7. Internationale FoU-programmer	20	30	40	40	130
Dansk deltagelse i internationale programmer om Columbusrumstationen, synkrotronen og Ocean Drilling Programme.					
I alt.....	200	340	430	430	1420*)

*) inkl. 20 mill. kr. til Eureka i 1986.

4. Øvrige initiativer og planer.

En forskerrekrutteringsplan, som indebærer, at der i perioden 1984–93 oprettes 1.100 forskerstillinger ved universiteter og læreanstalter.

25 femårige stillinger som forskningsprofessorer med henblik på at give højt kvalificerede forskere af international standard gode forskningsbetingelser.

De højere læreanstalter får mulighed for at tildele titlen adjungeret professor til personer på højt fagligt niveau (bl.a. fra erhvervslivet)

og dermed knytte de pågældende til institutionen.

Apparaturpuljen til anskaffelse af avanceret forskningsapparatur videreføres, således at der hvert år bevilges 40 mill. kr. til formålet.

Programmet for grundlæggende forskning som støtte for teknologisk udvikling (FTU) skal tilvejebringe ny viden, som kan danne grundlag for teknologisk udvikling i erhvervslivet. Der er bevilget 300 mill. kr. i perioden 1985–90.

[Undervisningsministeren]

Det første humanistiske forskningscenter er etableret i tilknytning til Københavns Universitet med sigte på at styrke almen og sammenlignende kulturforskning. Et centér mere planlægges. Der er for perioden 1986-91 bevilget 32 mill. kr.

Et genteknologisk råd, der skal rådgive regeringen om bioteknologiens anvendelse, risici og etik.

Programmet for biomolekylær teknik har betydet, at der i perioden 1985-90 er bevilget 33 mill. kr. til forskeruddannelse og opbygning af ekspertise i offentligt regi.

Det teknologiske udviklingsprogram (TUP) skal fremme virksomhedernes anvendelse af informationsteknologi i produkter, produktion og systemer. For perioden 1985-89 er bevilget ca. 1.500 mill. kr.

Gennem et bredt samarbejde styrkes fødevarerforskningen, herunder ernæringsforskningen, med henblik på at fremme udvikling af nye produkter.

På jordbrugsområdet opprioriteres effektivitetsfremmende forskning, der sigter på at nedbringe produktionsomkostningerne og at fremme miljøvenlig produktion. Udvikling af alternative produktioner styrkes gennem en målrettet forskningsindsats.

I tilslutning til regeringens handlingsplan for forskning og udvikling opprioriteres grundlagsskabende forskning og kompetenceopbygning i landbrugsministeriets forskningsinstitutioner for at sikre det vidensmæssige grundlag for en bred udnyttelse af bioteknologien i jordbrugserhvervet.

Gennem en forstærket koordination af forskning af særlig interesse for fiskeriet planlægges en udbygning af forskningen vedrørende forarbejdningen af fisk og andre akvatiske ressourcer, akvakultur, bioteknologi og miljøproblemer. Værdien af fiskerisektorens produktion ønskes forøget inden for rammerne af et nogenlunde uændret råvaregrundlag.

Der gennemføres edb-investeringer for i alt ca. 18 mill. kr. på Statsbiblioteket i Århus, Odense Universitetsbibliotek, Det Kgl. Bibliotek og Universitetsbibliotekets 2. afdeling for at modernisere og effektivisere forskningsbibliotekernes funktioner.

Effektivisering af forskningsbibliotekerne med henblik på at forbedre deres muligheder for at løse opgaver som dokumentations- og

informationscentre, bl.a. i forbindelse med den planlagte udbygning af forskningen.

AIDS-forskning: forskning i AIDS-sygdommen prioriteres højt inden for de eksisterende bevillinger. Der er herudover ydet en merbevilling på 6 mill. kr., der sammen med Forskningsrådets midler betyder, at der ekstraordinært ydes i alt 9 mill. kr. til AIDS-forskning i perioden 1986-91.

Med udgangspunkt i national forskningsmæssig ekspertise inden for arktisk forskning søges som led i et internationalt samarbejde etableret et dansk polarinstitut, der kan styrke mulighederne for dansk teknologisk og industris engagement i udviklingen af arktiske områder.

OECD har efter anmodning fra regeringen givet tilsagn om i 1987 at foretage en bedømmelse af dansk forsknings- og teknologipolitik.

Der iværksættes en strategisk forskningsplanlægning, hvor en dialog mellem forskerverdenen, virksomhederne og det offentlige skal medvirke til at identificere nye vækstområder for forskningen.

Sektorforskningen er en central faktor i dansk forskning. Det overvejes, i hvilket omfang der er behov for fælles overordnede retningslinier for aktiviteternes tilrettelæggelse, således at der overalt i forskningssektoren foretages kvalitetsvurderinger efter nogenlunde samme principper og forskermobiliteten øges.

EFs nye rammeprogram for forskning er under behandling. Der vil blive lagt vægt på, at dansk forskning placeres centralt i samarbejdet, så vi opnår maksimalt udbytte af vor deltagelse.

Danmarks aktive deltagelse i internationalt forskningssamarbejde gør det velbegrundet, at der snarest placeres et internationalt forskningsanlæg her i landet. Der vil, når muligheden foreligger, blive tilbudt dansk værtskab.

Desuden henvises for Industriministeriets område til »Industripolitisk redegørelse af oktober 1986« samt det hertil knyttede erhvervspolitiske program for byerhvervene.

Uden for dagsordenen foretoges:

Valg af 1 medlem til præsidiet.

Formanden:

[Formanden]

Efter at tingets 2. næstformand, Povl Brøndsted, midlertidigt er udtrådt af Tinget som følge af bevilget orlov, har Venstres folketingsgruppe udpeget Ivar Hansen til at indtræde i præsidiets som Tingets 2. næstformand.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Tinning (VS).

Formanden:

Den pågældende har søgt orlov i henhold til forretningsordenens § 42, stk. 3, litra a, jf. stk. 5, på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles den pågældende orlov som ansøgt fra og med den 4. november 1986, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Forhandling

Annelise Gotfredsen (KF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til 1 medlem og at indkalde stedfortræderen.

Som ordfører for udvalget til valgs prøvelse skal jeg tillade mig at gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget.

Hr. Tinning er valgt i Fyns Amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 3. stedfortræder for Venstresocialisterne i denne amtskreds, pædagogmedhjælper *Jesper Kinch-Jensen*, idet såvel 1. stedfortræder, kemiker Jens Karl Jensen, som 2. stedfortræder, maskinarbejder Lene Junker, ikke ønsker at indtræde som midlertidigt medlem under denne orlov.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Pædagogmedhjælper Jesper Kinch-Jensen godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget fra og med den 4. november 1986.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 103 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 7:

Forespørgsel til udenrigsministeren [om samarbejdet mellem de europæiske stater i de forskellige internationale institutioner, særlig i relation til Europarådet].

Af Lasse Budtz (S), Hagen Hagensen (KF), Bjørn Elmquist (V), Pelle Voigt (SF), Bernhard Baunsgaard (RV) og Arne Melchior (CD).

(Forespørgslen anmeldt 28/10 86).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke hertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:

»Hvilke besparelser agter ministeren at foretage på de kulturelle budgetter for finansåret 1987?«

Af Poulsgaard (FP) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 10/10 86. Fremme af forespørgslen vedtaget 16/10 86).

Begrundelse

Poulsgaard (FP):

Vi er naturligvis fuldstændig klar over i Fremskridtspartiet, at kulturministeren ikke agter at spare så meget som én krone på de aktuelle budgetter, og vi er endda også klar